

सर्वत्रलाभालाभमानापमानादौसाम्यमवैषम्यंसर्वसाम्यं अनायासःधनाद्यर्थश्रमाभावः निर्वेदोवैराग्यं अविधित्साकर्मणिइच्छाभावः विधित्सेतिपाठेश्रवणादीच्छा लाभादौवैषम्येरागादिस्ततःप्रवृत्तिस्तत आयासस्ततःसत्यत्यागइत्येतानित्यक्तैवसुखीस्यान्नत्वत्यक्ता देहनिर्वाहस्त्वारब्धकर्मोपनतैरेवान्नादिभिर्भविष्यति तस्मादुपरमएवश्रेयानित्यर्थः ॥ २ ॥ पदानिपदनीयानिआश्रयणीयानि प्रशांतयेमोक्षा य एषइतिविधेयापेक्षेलिगैकत्वे एषस्वर्गादिस्तत्साधनत्वात् ॥ ३ ॥ ४ ॥ अग्नेहःअग्नाशः व्यर्थचेष्टोवा दम्यौदमनयोग्यौगावौवत्सतरोताभ्यांसहितंयुगंशकटादिधुरियोजितंतिर्यक्काष्ठं ग्रस्यांतयोगावौयुज्ये ते ॥ ५ ॥ सुसंबद्धौयुगांतयोःसम्यग्योजितौदमनाय असंबद्धावितिपाठेदमयित्राअसंयतौ ॥ ६ ॥ स्कंधदेशंसंप्राप्तयोःसतोरितिसंबंधः उक्षिप्यतुलाभाजनद्वयवदुपरिभूमेर्नीत्वा ॥ ७ ॥ ८ ॥ अविहितंदैवेनानुप

भीष्मउवाच सर्वसाम्यमनायासःसत्यवाक्यंचभारत ॥ निर्वेदश्चाविधित्साचयस्यस्यात्ससुखीनरः ॥ २ ॥ एतान्येवपदान्याहुःपंचवद्धाःप्रशांतये ॥ एषस्वर्ग श्रधर्मश्चसुखंचानुत्तमंमतं ॥ ३ ॥ अत्राप्युदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ निर्वेदान्मंकिनागीतंतन्निबोधयुधिष्ठिर ॥ ४ ॥ ईहमानोधनंमंकिर्भग्नेहश्चपुनःपुनः ॥ केनचिद्धनशेषेणक्रीतवान्दम्यगोयुगं ॥ ५ ॥ सुसंबद्धौतुतौदम्यौदमनायाभिनिःसृतौ ॥ आसीनमुष्ट्रमध्येनसहसैवाभ्यधावतां ॥ ६ ॥ तयोःसंप्राप्तयोरुष्ट्रः स्कंधदेशममर्षणः ॥ उत्थायोक्षिप्यतौदम्यौप्रससारमहाजवः ॥ ७ ॥ हियमाणौतुतौदम्यौतेनोष्ट्रेणप्रमाथिना ॥ ध्रियमाणौचसंप्रेक्ष्यमंकिस्तत्राब्रवीदिदं ॥ ८ ॥ नचैवाविहितंशक्यंदक्षेणापीहितुंधनं ॥ युक्तेनश्रद्धयासम्यगीहांसमनुतिष्ठता ॥ ९ ॥ कृतस्यपूर्वचानर्थैर्युक्तस्याप्यनुतिष्ठतः ॥ इमंपश्यतसंगत्याममदैवमुपप्लु वं ॥ १० ॥ उद्यम्योद्यम्यमेदम्यौविषमेणैवगच्छतः ॥ उक्षिप्यकाकतालीयमुत्पथेनैवधावतः ॥ ११ ॥

स्थापितं ईहितुंएष्टुम् ईहितमितिपाठेआप्तमित्यध्याहारः श्रद्धयाफलप्राप्तिनिश्चयेन ईहांचेष्टां ॥ ९ ॥ कृतस्यपूर्वनानार्थैरितिपाठे अर्थैर्नानाकृतस्यपृथक्कृतस्य युक्तस्यअवहितचित्तस्यअनुतिष्ठतोऽर्थ प्राप्त्युपायान् संगत्यादंम्योष्ट्रसंबंधेन दैवदेवेनईश्वरेणनिर्मितं ॥ १० ॥ उपप्लुवमेवाह उद्यम्येति उद्यम्योद्यम्यउष्ट्रगतिवेगादुत्प्लुत्योत्प्लुत्य विषमेणकृच्छ्रेणदम्यौगच्छतः काकतालीयंदैवकृतंसंगमं उक्षिप्यउत्थाप्य धावतउष्ट्रस्येत्यग्रिमेणसंबंधः उन्माथेनेवजंबूकमित्यपिपाठः तालःकरतलयोःशब्दजनकःसंयोगस्तस्मिन्क्रियमाणेउत्पतन्काकोदैवात्तत्रतालाभ्यामाक्रांतोऽभूत् तदेतत्काकतालीयमित्युच्यते काकस्पर्शसमकालंतालफलस्यतालवृक्षस्यवापतनंतदित्यन्ये मेषयोर्युध्यतोःपरस्परशिरःसंघट्टउन्माथस्तेनदैवान्मध्येप्रविष्टोजंबूकोतिपीडनान्ममारतदपिकाकतालीयोत्थानमेवतथेदमित्यर्थः ॥ ११ ॥